Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräien maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tietojenluovutussäännösten muuttamisesta (HE 133/ 2020 vp)

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta 4.3.2021

Anna Rakemaa, Janne Uitamo

Suomen metsäkeskus

Keskeiset muutokset metsätietolakiin Metsäkeskuksen näkökulmasta

1) teknistä rajapintaa (tiedonsiirtopalvelua) koskevista tiedonhallintalain säännöksistä tulevat vaatimukset Metsäkeskuksen ja luovutuksensaajien tietojärjestelmille;
2) katseluyhteyttä (Metsään.fi ja mahdolliset muut palvelut) koskeva vaatimus toteuttaa palvelu niin, että automaattisesti estetään poikkeava tietojen luovuttaminen - mitä tämä käytännössä tarkoittaa?
3) velvollisuus estää pääsy maanomistajan tietoihin tämän (uskottavan) ilmoituksen perusteella - ilmoitukseen liittyvä toimijan kuuleminen - päätös rekisteröinnin jatkamisesta tai peruuttamisesta. Uutta on mahdollisuus estää pääsy yksittäisen maanomistajan tietoihin, kun nykyisin voidaan vain peruuttaa rekisteröinti sähköisen palvelun käyttäjäksi kokonaisuudessaan, jos palvelun käyttöehtoja ei noudateta.

metsäkeskus

Säädöskohtaiset kommentit

Metsätietolain muutos

- 9 § Tietojen luovuttaminen metsätalouteen liittyvää suoramarkkinointia ja muita osoitteellisia lähetyksiä varten
  - › lisätään mahdollisuus luovuttaa yhteismetsärekisteriin sisältyviä yhteystietoja metsätalouteen liittyvään suoramarkkinointiin

- **Mahdollistaa yhteismetsärekisterin hyödyntämisen nykyistä laajemmin**

metsäkeskus

13 a § Digitaalista palvelua ja teknisen rajapinnan avaamista koskevat päätökset yksityiselle 1/2

- Metsäkeskuksen on tehtävä päätös luovutuksensaajan hyväksymisestä metsäkeskuksen digitaalisen palvelun käyttäjäksi (rekisteröintipäätös) jos tietoja annetaan katseluyhteyden avulla tai muuten sähköisesti toistuvasti metsätalouteen liittyvää kaupallista tai muuta hyväksyttävää yksityistä käyttötarkoitusta varten.
- Rekisteröintipäätös on tehtävä myös luovutettaessa julkisia henkilötietoja mainittuun tarkoitukseen teknisen rajapinnan avulla.
- Pääsy maanomistajan tietoihin edellyttää 1 momentissa säädetyn lisäksi metsäkeskuksen päätöstä henkilötietojen käsittelyn perusteen hyväksymisestä kunkin maanomistajan osalta

  Huom! Päätöstä ei ole tarpeen tehdä, jos henkilötietojen käsittelyn perusteena on maanomistajan sähköisesti metsäkeskukselle antama suostumus. Mutta rekisteröintipäätös toimijan osalta tarvitaan

- **Menettely digitaalisen palvelun käyttäjäksi rekisteröitäessä (Metsään.fi ja mahdolliset muut vastaavantyyppiset palvelut) säilyy ennallaan.**

metsäkeskus

Rekisteröintikäytännöt SMK 13 a §

1) **Metsään.fi palvelu**
   a) toimija rekisteröityy M.fi-palveluun -> *päätös rekisteröimisestä digitaalisen palvelun käyttäjäksi lisäksi metsäkeskuksen päätös henkilötietojen käsittelyn perusteen hyväksymisestä kunkin maanomistajan osalta*
   b) toimija rekisteröityy M.fi-palveluun, maanomistaja on antanut suostumuksen tietojensa käsittelyyn sähköisesti palvelun käyttäjänä -> *ei edellytetä erillistä Metsäkeskuksen päätöstä henkilötiedon käsittelyn perusteen hyväksymisestä*

2. **Toimija alkaa käyttää tiedonsiirtorajapintaa***
   a) päätös rekisteröimisestä digitaalisen palvelun käyttäjäksi, lisäksi metsäkeskuksen päätöstä henkilötietojen käsittelyn perusteen hyväksymisestä kunkin maanomistajan osalta
   › *Tiedonsiirtorajapinta ei ole digitaalinen palvelu (verkkosivusto tai mobiilipalvelu), vaan ns. tekninen rajapinta, josta säädetään tiedonhallintalaissa.

metsäkeskus

13 a § Digitaalista palvelua ja teknisen rajapinnan avaamista koskevat päätökset yksityiselle 2/2

- Rekisteröintipäätökseen tulee liittää ehto, jonka mukaan luovutuksensaaja on velvollinen ilmoittamaan metsäkeskukselle harjoittamansa elinkeinotoiminnan tai muun toiminnan lopettamisesta, asiakassuhteen päättymisestä tai muusta seikasta, jolla on merkitystä arvioitaessa luovutuksensaajan oikeutta käsitellä henkilötietoja.
- Rekisteröinti tulee peruuttaa, jos luovutuksensaaja ei noudata rekisteröintipäätökseen liitettyjä ehtoja tai rajoituksia.
- Pääsy maanomistajan tietoihin tulee ilman eri päätöstä estää, jos metsäkeskuksella on syytä epäillä henkilötietojen käsittelyn perusteen olemassaoloa maanomistajalta saamansa ilmoituksen perusteella. Luovutuksensaajan kuulemisen jälkeen metsäkeskuksen tulee päättää rekisteröinnin jatkamisesta tai peruuttamisesta.
- **Luovutuksensaajan on nykyistenkin päätösehtojen mukaan ilmoitettava seikoista, joilla on merkitystä arvioitaessa luovutuksensaajan oikeutta käsitellä henkilötietoja.**

metsäkeskus

Rekisteröinnin peruutus 13 a § SMK uusia käytäntöjä

- Päätöksiä rekisteröinnin peruuttamisesta ei ole toistaiseksi tehty.
- Käytäntö peruuttamiseen voisi esim. seuraava:
  1. toimijaa pitäisi ensin kuulla selvityksestä, josta käy ilmi, että ehtoja tai rajoituksia ei ole noudatettu.
  2. tämän jälkeen pitäisi tehdä päätös rekisteröinnin peruuttamisesta tai rekisteröinnin jatkamisesta.

› Voi muodostua työlääksi, jos maanomistajilta tulee paljon yhteydenottoja ja niiden paikkansapitävyyttä on selvitettävä toimijoilta.

› **Rekisteröinnin peruutusprosessin kuvauksen ja käytännöt kuvattavat ja resursoitava SMK:ssa**

metsäkeskus

13 b § Tietojen luovuttaminen digitaalisen palvelun avulla yksityiselle

- Katseluyhteyden avulla tai muuten toistuvasti sähköisesti tapahtuvan tietojen luovuttamisen edellytyksenä on, että tietojen luovuttamisen yhteydessä selvitetään tietojen käyttötarkoitus ja että palvelussa tunnistetaan automaattisesti poikkeava tietojen luovuttaminen.
- Kyseessä on uusi säännös ja se koskisi sekä katseluyhteyden avaamista että muuta toistuvasti tapahtuvaa luovutusta sähköisesti. Luovutuksen edellytyksenä olisi rekisteröintipäätös ja henkilötietojen käsittelyn perustetta koskeva päätös.
- Digitaalinen palvelu järjestettäisiin siten, että siinä kysyttäisiin tietojen käyttötarkoitus ja automaattisesti estettäisiin poikkeava tietojen luovuttaminen. Yleislainsäädännöstä tulisi lisäksi lisävaatimuksia palvelun järjestämiseen kuten edellä tässä muistiossa on jo todettu (mm. tunnistautuminen palvelua käytettäessä ja lokitietojen keruu).
- Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että katseluyhteyden avaamisen ohella siihen, että metsäkeskuksen verkkosivustolta on mahdollista ladata tiedostoja, tulee soveltaa samoja vaatimuksia.
- **Edellyttää muutoksia SMK:n järjestelmiin**
  - Nykyisin tarkastetaan tietojen katseluoikeus taustalla teknisesti (toimija näkee vain ne kiinteistöt, joille suostumus voimassa tai joille on käyttöoikeus asiakkuuteen tai jäsenyyteen perustuen). Tämä tarkastus tehdään myös tiedonsiirtorajapinnassa

metsäkeskus

Tietojen käytön selvitykset SMK

- Tietojen käyttötarkoitus selvitettäisiin, kun toimija tai yksityinen henkilö rekisteröidään digitaalisen palvelun käyttäjäksi.
- Nykyisinkin ne käyttötarkoitukset, joihin tietoja voidaan teknisen käyttöyhteyden avulla luovuttaa on määritelty metsätietolaissa. Tämä ei ilmeisesti muuttuisi.
- **Poikkeavan tietojenluovutuksen tunnistaminen ja estäminen on uusi vaatimus.**
- **Metsäkeskuksen on saatettava digitaalisten palvelujen kautta tapahuvat tietojenluovutukset tämän lain mukaiseksi vuoden 2023 loppuun mennessä.**

metsäkeskus

Tiedonhallintalain määrittely katseluyhteys, poikkeavien luovutusten tunnistaminen ja estäminen

- Tietojen hakemisen yhteydessä tulisi selvittää tietojen käyttötarkoitus.
  - Tarkoituksena olisi varmistaa mihin käyttötarkoitukseen tietoja hakeva käyttäjä on katselemassa toisen viranomaisen tietovarannon tietoja.
  - Tietoja haettaessa käyttäjän pitäisi syöttää tai valita valikosta tai muusta vastaavasta tietojen hakemisen peruste. Tämä peruste käyttäjätietoineen jäisi katseluyhteyden avulla kerättäviin luovutuslokitietoihin, jolloin jälkikäteen voitaisiin todentaa kunkin katseluyhteyden avulla tehdyn haun käyttötarkoitus ja lainmukainen oikeusperuste käsittelylle.
  - Samalla käyttäjän pitäisi arvioida kullakin hakukerralla ennen haun tekemistä, onko haku virka- tai työtehtävien hoitamisen kannalta tarpeen.
  - Katseluyhteyden avulla voisi tehdä vain yksittäisiä hakuja, joissa jokaisella kerralla olisi haun tekevän käyttäjän arvioitava käyttötarkoitus erikseen. Tällä estetään osaltaan myös se, ettei hakuja voida tehdä automaattisesti esimerkiksi hakurobotin avulla.

  - **Selvitettävä yksityiskohtaisesti** tietojärjestelmille asetettavat vaatimukset a **mitä muutoksia ja miten voidaan tehdä SMK:n järjestelmiin. Selvitettävä, mitä menettelyjä vaaditaan toimijoiden tietojärjestelmiltä.**

metsäkeskus

Selvitettävää tekniset vaatimukset tietojärjestelmät

- Mitä tämä käytännössä tarkoittaisi?
  - Kääntyykö tarkastelu tämän myötä enemmän siihen, että jokaisella katselukerralla pitää kysyä toimijalta tietojen käyttötarkoitus, kun menee tietyn mo:n tietoja katselemaan?
  - Onko vain yksi kysymys toimijalle, jossa valmiit vastausvaihtoehdot, ja jos ei vastaa mikään niistä, niin toimijan pääsy metsänomistajien tietoihin estetään?
  - Miten käyttötarkoituksen selvittäminen rajapintakäytössä hoituisi?
  - Tunnistautumisen ja lokituksen vaatimukset käydään läpi ja arvioidaan, kelpaavatko nykyiset vai pitääkö muuttaa/laajentaa.

13d § Ympäristötiedon luovuttaminen

- Ei muutoksia, (SMK:n nykyinen käytäntö jatkuu)
- **Avoimen ympäristötiedon luovuttaminen jatkuu nykyisellään**

Muita muutoksia

- 13 e § Tietojen saaminen Verohallinnolta / säädöstekninen muutos ei merkitystä toimintaan

metsäkeskus

ASIAKKAAT – HENKILÖSTÖ – KUMPPANIT – YHTEISKUNTA

www.metsäkeskus.fi | www.metsään.fi
www.twitter.com/metsakeskus | www.facebook.com/suomenmetsakeskus